

“Təsdiq edirəm”

Tədrisin təşkili və təlim texnologiyaları

üzrə prorektor vəzifəsini icra edən

 dos.Z.I.Məmmədov

07 Fevral 2025 ci il

FƏNN SİLLABUSU

İxtisas: Biznesin idarə edilməsi(050402)

Fakultə: iqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: Texnologiya və texniki elmər

I Fənn haqqında ümumi məlumat:

Fənnin adı: Mülki Müdafiə

Kodu: İPF B-21

Tədris ili: II (2024-2025)

Tədris yükü (saat) : Auditoriya saati: 30 saat (15 saat müəhazirə, 15saat seminar)

Tədris forması: Əyani

AKTS üzrə kredit: 3

Auditoriya N:

Mühazirə saat: Üst həftə IV gün 5-ci saat

Seminar saat: Alt həftə III 4-cü saat

II Müəllim haqqında məlumat

Adı,soyadı,elmi dərəcəsi və elmi adı: .m.İmanov İsmayıl

Məsləhət günləri və saati: V gün 14:00 – 16:00

E-mail ünvanı :ismayıl.imanov.55@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş. Füzuli küç. 170-a

III Əsas ədəbiyyat:

- H.N.Ocaqov Mülki müdafiə
- “Mülki müdafiə Dərslik”

Əlavə ədəbiyyat

3.F.Manafov “Həyat fəaliyyəti təhlükəsizliyi”

IV Perekvizitlər: Çağırışa qədərki hazırlıq, Kimya, Fizika

V Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənnin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI.Fənnin təsviri və məqsədi: Mülki Müdafiə fənnin tədrisinin insanların təhlükəsizliyinin sağlamlığın təminatında rolu böyükdür. Sülh və müharibə dövrlərinin fəvqəladə hallarda, təbii fəlakət, istehsal qəzaları nəticəsində yaranmış zədələnmə ocaqlarında xilasetmə və digər təxirəsalınmaz işlərin təşkili və keçirilməsinin əsasları, əhalinin mühavizəsinin, habelə xalq təsərrüfatının obyektlərinin işinin sabitliyinin yüksəldilməsi üsullarının tələbələrə öyrədilməsidir

VII.Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış dərs saatlarının ümumi sayı Elmi Şəranın 16 may 2024- cü il tarixli qərarına uyğun olaraq

davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır və onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbələr bilji 100 ballıq sistemdə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminara görə, 30 bal kollokvium nəticələrinə görə.Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şəranın 16 may 2024 cü il tarixli qərarına yğn laraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan biletində bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

10 bal- Tələbə keçirilmiş materialları dərinlən başa düşür,cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

9 bal- tələbə keçirilmiş materialları tam başa düşür,cavabı dəqiqdir və mövzunu məntiqi tam açə bilir.

8 bal- tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir

7 bal- tələbə keçirilmiş materialı başa düşür lakin, nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir.

6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

5 bal- tələbənin cavabında çatışmamazlıqlar var,mövzunu tam əhatə edə bilmir.

4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur,lakin mövzunu izah edərəkən bəzi səhvlərə yol verir.

3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var lakin fikrini əsaslandırə bilmir.

1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

0 bal- Cavab yoxdur

Tələbənin imtahanda topladığı bal 17 baldan az olmamalıdır. Əks halda tələbənin imtahan göstəriciləri smestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.Smestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə :

A) 91-100 bal – Əla

B) 81-90 bal- çox yaxşı

C) 71-80 bal-yaxşı

Ç)61- 70 bal-kafi

E)51-60 bal qənaətbəxş,

F)51 baldan aşağı qeyri-kafi

IX.Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə univeristetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək.

X.Təqvim mövzu plan: Mühazirə -15 saat, Seminar – 15 saat. Cəmi-30

N	Mövzular, görölən tədbirlər	Mühazirə	Seminar	Tarix
		Saat	Saat	
	I Kollokvium mövzuları			
1	Mülki müdafiənin yaranma tarixi ,vəzifələri,təşkili və ona rəhbərlik Plan: 1.Mülki müdafiənin yaranma tarixi 2.Mülki müdafiənin vəzifələri	2	2	

	3.Mülki müdafiənin təşkili prinsipləri və ona rəhbərlik Mənbə: səh 12-40			
2	Fövqəladə hallar və onların təsnifatı Plan: 1.Fövqəladə halların miqyasına görə növləri 2.Sülh mənşəli fəvqəladə hallar 3.Təbii xarakterli fəvqəladə hallar 4.Texnogen xarakterli fəvqəladə hallar 5.Sosial- siyasi və ekoloji xarakterli fəvqəladə hallar 6.Herb mənşəli fəvqəladə hallar Mənbə: səh 1-10	2	2	
3	Kütləvi qırğın silahları Plan: 1.Nüvə silahının zədələyici amilləri və nüvə zədələnmə ocağı. 2.Kimyəvi silahın zədələyici təsiri və ən vacib xüsusiyyətləri 3.Zəhərləyici maddələrin toksikoloji cədvəli. 4.Bioloji silahın zədələyici təsiri. 5.Bioloji zədələnmə ocağının nəticələrinin aradan qaldırılması. Observasiya və karantin. 6.Zəhərlənmələrin nəticələrinin aradan qaldırılması 7.Əhalinin sanitariya təmizlənməsi. Mənbə: Səh 67-89	2	2	
	II Kollektivium mövzuları			
4	Əhalinin mühafizəsinin əsas prinsipləri və üsulları Plan: 1.Mühafizənin əsas prinsipləri 2.Fövqəladə hadisənin nəticələrini aradan qaldırmaqdan ötrü istinad olunan prinsiplər 3.Qəza-xilasətmə və digər təxirəsalınmaz işlər 4.Xilasətmə zamanı görülməli işlərvəgörülən işlər zamanı təhlükəsizlik qaydaları. Mənbə: Səh 186-222	2	2	
5	Kollektiv mühafizə qurğuları və istifadə qaydaları Plan: 1.Kollektiv mühafizə qurğuların təyinatı 2.Sığınacaqların konstruksiyası 3.Radiasiya əleyhinə daldalanacaqların konstruksiyası 4.Sadə daldalanacaqların konstruksiyası Mənbə: Səh 230-241	2	2	
	III Kollektivium mövzuları			
6	Fərdi mühafizə vasitələri və əhalinin köçürülməsi Plan: 1.Fərdi mühafizə vasitələrin növləri 2.Tənəffüs üzvlərin mühafizə vasitələri	2	2	

	3.Dəri səthinin mühafizə vasitələri 4.Köçürmə tədbirləri və mahiyyəti 5.Köçürmənin planlaşdırılması və təşkili 6.Köçürmənin üsulları Mənbə: Səh 101-113			
7	Mülki müdafiə qüvvələrin təyinatı və mülki müdafiə dəstələrin fəaliyyəti Plan: 1.Mülki müdafiə qüvvələrin təyinatı 2.Mülki müdafiə dəstələrin növləri 3.Hərbiləşdirilməmiş dəstələrin yaradılması. 4.Mülki müdafiə xidmət növləri və xidmət dəstələrin fəaliyyəti Mənbə: Səh 208-225	2	2	
8	Fövqəladə hallar zamanı ilk tibbi yardım Plan: 1.İlk tibbi yardımın növləri 2.Qanaxmalar zamanı ilk tibbi yardım 3.Yara və yanıq zamanı ilk tibbi yardım 4.Sınıq,çıxma və əzilmə zamanı ilk tibbi yardım 5.Zəhərlənmələr zamanı ilk tibbi yardım 6.Boğulma zamanı ilk tibbi yardım 7.Fərdi tibbi mühafizə vasitələrin növləri 8.İlk tibbi dəsti (aptekaçə) Mənbə: Səh 268-295	1	1	
	Cəmi	30		

XI.Fənn üzrə tələblər və tapşırıqlar: Ehtimal olunan fəlakət barədə əhəlinin xəbərdarlıq edilməsinin təşkilini , əhəlinin fəvqəladə hallarda mübarizəyə və mühafizəyə hazırlanmasını, FH nəticələrinin aradan qaldırılması işlərinin təşkilini, qəza-xilas etmə tədbirlərinin həyata keçirməyini

XII.Fənn üzrə təlimin nəticələri.

- Mülki müdafiənin inkişaf tarixini öyrənmək.
- Mülki müdafiənin vəzifələrini öyrənmək.
- Fövqəladə halların miqyasına görə növlərini öyrənmək.
- Fövqəladə halların mənşəyinə görə növlərini öyrənmək.
- Kütləvi qırğın silahların zədələyici təsirini öyrənmək.
- Kollektiv mühafizə qurğuların konstruksiyalarını öyrənmək.
- Fərdi mühafizə vasitələrin növlərini öyrənmək.
- Mülki müdafiə qüvvələrin təyinatını öyrənmək.
- Fövqəladə hallar zamanı ilk tibbi yardımını öyrənmək.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. I-Kolleqium sualları.

1. Mülki müdafiənin yaranma tarixi.
2. Mülki müdafiənin vəzifələri və məqsədi.
3. Fövqəladə halların miqyasına görə növləri.
4. Sülh mənşəli fövqəladə hallar.
5. Texnogen xarakterli fövqəladə hallar.
6. Təbii xarakterli fövqəladə hallar.
7. Nüvə silahının zədələyici amilləri və nüvə zədələnmə ocağı.
8. Kimyəvi silahın zədələyici təsiri və ən vacib xüsusiyyətləri.
9. Zəhərləyici maddələrin toksikoloji cədvəli.
10. Zəhərlənmənin nəticələrin aradan qaldırılması.

II-Kolleqium sualları

2.Qəza

1. Mühafizənin əsas prinsipləri .
xilas etmə və digər təxirəsalınmaz işlər.
3. Sığınacaqların konstruksiyaları .
4. Radiasiya əleyhinə daldanacağın və Sadə daldalanacağın konstruksiyaları
5. Tənəffüs üzvlərin mühafizə vasitələri.
6. Dəri səthinin mühafizə vasitələri.
7. Köçürmə tədbirləri və mahiyyəti.
8. Köçürmənin planlaşdırılması, təşkili və üsulları .
9. Mülki müdafiə dəstələrin fəaliyyəti.
10. Mülki müdafiə xidmət növləri və xidmət dəstələrin fəaliyyəti.

XV. İmtahan mövzuları üzrə açıqlama (İmtahan sualları)

I-Blok

1. Mülki müdafiənin yaranma tarixi.
2. Mülki müdafiənin vəzifələri və məqsədi.
3. Mülki müdafiənin təşkil edilmə prinsipi və ona rəhbərlik
4. Fövqəladə halların miqyasına görə növləri
5. Sülh dövründə fövqəladə hallar
6. Texnogen xarakterli fövqəladə hallar.
7. Təbii xarakterli fövqəladə hallar.
8. Sosial –siyasi və ekoloji xarakterli fövqəladə hallar.

II-Blok

9. Nüvə silahı və onun zədələyici amilləri və nüvə zədələnmə ocağı.
10. Kimyəvi silahın zədələyici təsiri və ən vacib xüsusiyyətləri.
11. Zəhərləyici maddələri toksikoloji cədvəli.
12. Bioloji silah və onun zədələyici təsiri.
13. Bioloji zədələnmə ocağının nəticələrinin aradan qaldırılması. Observasiya və karantin.
14. Zəhərlənmənin nəticələrin aradan qaldırılması.
15. Əhəlinin sanitariya təmizlənməsi.

III-Blok

16. Mühafizənin əsas prinsipləri .
17. Fövqəladə hadisələr nəticələrin aradan qaldırmaqdan ötrü istinad

olunan prinsipləri.

- 18.Qəza xilas etmə və digər təxirsəlinmə işlər.
- 19.Xilasətmə işləri zamanı görülmə işlər və görülmə işlər zamanı təhlükəsizlik qaydaları.
- 20.Sığınacaqların konstruksiyası.
- 21.Radiasiya əleyhinə daldalanacaqların konstruksiyası.
- 22.Sadə daldalanacaqların konstruksiyası.

IV-Blok

- 23.Fərdi mühafizə vasitələrin növləri.
- 24.Tənəffüs üzvlərin mühafizə vasitələri növləri
- 25.Dəri səthinin mühafizə vasitələri.
- 26.Əhəlinin köçürülməsi üsulları.
- 27.Köçürmə tədbirlər və mahiyyəti.
- 28.Köçürmənin planlaşdırılması və təşkili.
- 29.Mülki müdafiə qüvvələrin təyinatı
- 30.Hərbiləşdirilməmiş mülki müdafiə qüvvələrinin təşkili
- 31.Mülki müdafiənin xidmət növləri xidmət dəstələrin fəaliyyəti.

V-Blok

- 32.İlk tibbi yardımın növləri.
- 33.Qanaxmalar zamanı ilk tibbi yardım.
- 34.Yara və yanıqlar zamanı ilk tibbi yardım.
- 35.Sınıq ,çıxma və əzilmə zamanı ilk tibbi yardım.
- 36.Zəhərlənmələr zamanı ilk tibbi yardım.
- 37.Boğulma zamanı ilk tibbi yardım.
- 38.Fərdi tibbi mühafizə vasitələri
- 39.İlk tibbi dəst (aptekça).

Sillabus- Texnologiya və texniki elmlər" kafedrasında müzakirə edilərək ("07 fevral " 2025-ci il "06" sayılı iclas protokolu) təsdiq edilmişdir

Fənn müəllimi:

Kafedra müdiri :

m.I. Imanov.

dos. R.F.Əliyev